

บทที่ ๘

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาระบบบริหารการใช้โลหิตและส่วนประกอบของโลหิตของโรงพยาบาลรัฐและเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงพยาบาลสมาชิกของศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทยผู้วิจัยมีวิธีการศึกษาดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Study) เพื่อศึกษาระบบบริหารการใช้โลหิตและส่วนประกอบของโลหิตของโรงพยาบาลในกรุงเทพมหานคร ที่เป็นโรงพยาบาลสมาชิกของศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย ทั้งโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชน โดยให้เจ้าหน้าที่ของงานธนาคารโลหิตของโรงพยาบาลเป็นผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามและแบบบันทึกที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นเอง

ระเบียบและวิธีวิจัย

ประชากรเป้าหมาย (Target Population) ได้แก่ โรงพยาบาลทั้งหมดในกรุงเทพมหานครที่ขอใช้โลหิตจากศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทยโดยเป็นโรงพยาบาลของรัฐ 29 แห่งและโรงพยาบาลเอกชน 75 แห่ง รวม 104 แห่ง

ตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ โรงพยาบาลรัฐและโรงพยาบาลเอกชนในกรุงเทพมหานครที่ขอใช้โลหิตจากศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย ทุกโรงพยาบาลโดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง (ดูรายชื่อโรงพยาบาลได้จาก ภาคผนวก ข.)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบเก็บข้อมูลเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล 3 ส่วน โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยระบบบริหารการใช้โลหิตและส่วนประกอบของโลหิตของโรงพยาบาล โดยให้เจ้าหน้าที่ของงานธนาคารโลหิตของโรงพยาบาล เป็นผู้ตอบ ดังนี้

1. ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดสัมภาษณ์ (Interview form) ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดและปลายปิด เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของโรงพยาบาล งานของธนาคารโลหิตของโรงพยาบาล การรับบริจาคโลหิตในโรงพยาบาล ตามถึงตัวแปรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเกี่ยวกับโลหิตที่ขอเบิกจากศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย และที่หาได้เองของโรงพยาบาลโดยเกี่ยวข้องปริมาณของการจัดหา, การขอเบิกโลหิตจากศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย , การใช้โลหิต, การเก็บรักษาโลหิต , การจำหน่ายทิ้งโลหิตและความพึงพอใจในบริการของศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย ฯลฯ เป็นจำนวน 21 ข้อ

2. ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดให้ตอบด้วยตนเอง (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับชนิดของโลหิตและส่วนประกอบของโลหิตที่ใช้ โรคของผู้ป่วยที่ได้รับการถ่ายโลหิตและส่วนประกอบของโลหิต อาการแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นจากการใช้โลหิตและส่วนประกอบของโลหิต วันที่ขอเบิกจากศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย วันที่แจกจ่ายจากธนาคารโลหิตของโรงพยาบาลและวันที่โลหิตและส่วนประกอบของโลหิตถูกนำไปใช้ จำนวน 11 ข้อ

3. ส่วนที่ 3 เป็นแบบบันทึก (Record form) จะเก็บข้อมูลที่เป็นปริมาณของโลหิตและส่วนประกอบของโลหิตที่ต้องการใช้ , ได้จากศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย , หาได้จากแหล่งอื่นๆ , นำไปใช้กับผู้ป่วย , จำหน่ายทิ้งและเก็บรักษาไว้ในธนาคารโลหิตของโรงพยาบาล โดยบันทึกปริมาณเป็นรายเดือน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

โดยการ

1. ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือทั้ง 3 ส่วน (Content validity) โดยนำแบบสำรวจ ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และมีประสบการณ์ทางด้านงานบริการโลหิตจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบรายละเอียด
2. นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-test) กับ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานบริการโลหิตในโรงพยาบาลรัฐและโรงพยาบาลเอกชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา คือ โรงพยาบาลชลประทาน และโรงพยาบาลปากเกร็ดเวชการ จำนวนโรงพยาบาลละ 20 ชุด
3. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำไปใช้จริง

ระยะเวลาดำเนินการศึกษา

ตั้งแต่ เดือนตุลาคม 2539 ถึง เดือนมกราคม 2540

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นเตรียมการ

1. ผู้วิจัยทำหน้าที่จากภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย
2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย ไปติดต่อกับผู้อำนวยการโรงพยาบาลที่ถูกเลือกเข้ามาศึกษาโดยชี้แจงรายละเอียด วัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
3. อบรมผู้ช่วยวิจัยให้เข้าใจถึงคู่มือลงรหัสและการบันทึกข้อมูลการวิจัยลงเครื่อง คอมพิวเตอร์

ขั้นดำเนินการ

1. ดำเนินการเก็บข้อมูลส่วนที่ 1 (แบบสัมภาษณ์) โดยผู้วิจัยเอง วันละ 2-3 โรงพยาบาล จนครบทุกโรงพยาบาล ซึ่งมีโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 2 แห่งปิดกิจการ และ 1 แห่งยกเลิกการขอใช้โลหิตจากศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย รวมโรงพยาบาลรัฐและเอกชนที่ได้รับการสัมภาษณ์ 101 แห่ง จากทั้งหมด 104 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 97.1
2. มอบส่วนที่ 2 (แบบสอบถาม) และส่วนที่ 3 (แบบบันทึก) ให้กับผู้รับผิดชอบงานธนาคารโลหิตของโรงพยาบาลเป็นผู้เก็บข้อมูลและรวบรวมให้ ผู้วิจัยจะมาเก็บพร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องในเดือนกุมภาพันธ์ 2540 (เก็บข้อมูล ตั้งแต่ 1 ธันวาคม 2539 - 31 มกราคม 2540) ซึ่งส่วนที่ 2 (แบบสอบถาม) ได้รับกลับคืนจำนวน 20,293 ชุด จากการขอใช้โลหิตและส่วนประกอบของโลหิตของโรงพยาบาลรัฐและเอกชนภายใน 2 เดือน รวม 38,794 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 52.3 และส่วนที่ 3 (แบบบันทึก) จากโรงพยาบาล 101 แห่ง ได้รับกลับคืน 60 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 59.4
3. แปลงข้อมูลที่ได้อีกทั้ง 3 ส่วน เป็นรหัส (coding) ตามคู่มือการลงรหัสที่เตรียมไว้และบันทึกข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยผู้ช่วยวิจัย
4. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อแก้ไขข้อมูลที่ผิดพลาดจากการบันทึกข้อมูล
5. ประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป

SPSS/ FW ,EXCEL และ EPIINFO

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้โปรแกรม SPSS/ FW ,EXCEL และ EPIINFO ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของโรงพยาบาลรัฐและโรงพยาบาลเอกชนที่ทำศึกษา ได้แก่ การมีคณะกรรมการดูแลการใช้โลหิตของโรงพยาบาล การมีการบันทึกการรับ-จ่ายโลหิต แบบในการขอเบิกใช้โลหิตและส่วนประกอบของโลหิตจากศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย แหล่งที่ขอใช้หรือจัดหาโลหิต การมีนักเทคนิคการแพทย์ การมีตู้เก็บโลหิต 4 องศาเซนเซียส การเก็บโลหิตไว้ในหอผู้ป่วยเอง ราคาค่าบริการโลหิต และความพึงพอใจในการบริการของศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย โดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตาราง

2. วิเคราะห์ชนิดของโลหิต โรคที่เตรียมใช้หรือใช้ การนำโลหิตไปใช้ หางำนวนวันที่ธนาคารโลหิตเก็บรักษาโลหิตก่อนนำไปใช้โดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละแล้วนำเสนอเป็นตาราง

3. เปรียบเทียบการมีโลหิตที่ต้องการใช้ ,การนำโลหิตไปใช้จริงในผู้ป่วย ,การมีโลหิตเหลือเก็บรักษา การจำหน่ายทิ้งโลหิตระหว่างโรงพยาบาลรัฐและโรงพยาบาลเอกชน โดยเปรียบเทียบเป็นอัตราต่อรอง

4. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ระหว่างโรงพยาบาลรัฐและโรงพยาบาลเอกชน เกี่ยวกับการมีโลหิตที่ต้องการใช้ ,การนำโลหิตไปใช้จริงในผู้ป่วย ,การมีโลหิตเหลือเก็บรักษาและการจำหน่ายทิ้งโลหิต โดยใช้ CHI-SQUARE TEST

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย